

Korstmossen op de Oude Begraafplaats Naarden. Inventarisatie en beheeradvies 2025

L. Verboom & H. van der Kolk

BLWG-rapport 44

BLWG

Titel:	Korstmossen op de Oude Begraafplaats Naarden. Inventarisatie en beheeradvies 2025
Auteurs:	L. Verboom & H. van der Kolk
Rapport nr.:	44
Datum uitgave:	2025
Opdrachtgever:	Gemeente Gooise Meren
Contactpersoon opdrachtgever:	Kelly Driessen
Foto omslag:	Liggende grafsteen met mossen en korstmossen op de oude begraafplaats van Naarden. Foto: Lukas Verboom.

Dit rapport kan geciteerd worden als:

Verboom, L. & van der Kolk, H., 2025. Korstmossen op de Oude Begraafplaats Naarden. Inventarisatie en beheeradvies 2025. BLWG-rapport 44. BLWG, Utrecht.

Bryologische en Lichenologische Werkgroep (BLWG). De BLWG onderzoekt en beschermt mossen en korstmossen in Nederland.

BLWG

www.blwg.nl

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE **1**
1 INLEIDING **2**
2 METHODE **3**
3 RESULTATEN **4**
4 DISCUSSIE **10**
5 BEHEERADVIES **11**
6 CONCLUSIES **12**
LITERATUUR **13**
BIJLAGE A. SOORTENLIJST INVENTARISATIE OUDE BEGRAAFPLAATS NAARDEN **14**
BIJLAGE B. BELANGRIJKE GRAVEN VOOR KORSTMOSSEN **19**

1 Inleiding

In opdracht van de gemeente Gooise Meren is een inventarisatie van korstmossen op de Oude Begraafplaats Naarden uitgevoerd. Deze inventarisatie is uitgevoerd op 21 juli 2025. Het doel van de inventarisatie is het in kaart brengen van zeldzame soorten op de begraafplaats, en het uitbrengen van een advies voor bescherming van deze soorten.

2 Methode

Tijdens de inventarisatie is door de auteurs een veldbezoek uitgevoerd. Tijdens dit bezoek zijn de deelgebieden van de begraafplaats systematisch nagelopen. Het veldbezoek vond plaats op 21 juli 2025, van 9:00 tot 16:00.

De meeste soorten werden direct herkend en op naam gebracht. Enkele lastig herkenbare soorten werden verzameld en thuis met behulp van microscopie op naam gebracht. Hierbij werd voorzichtig een stukje van het korstmos weggeschraapt, waarbij de steen en de populatie van het korstmos zo min mogelijk werden verstoord.

Bij bijzondere vondsten is het grafnummer bepaald, met behulp van de kaarten die beschikbaar zijn gesteld door de opdrachtgever. Per deelgebied is een soortenlijst opgesteld. Korstmossen op bomen zijn in een aparte lijst opgenomen, omdat ze minder relevant zijn voor het beheeradvies en omdat de bomen gedeeltelijk niet binnen een deelgebied vallen. Voor de inventarisatie is alleen gekeken op stenen binnen het terrein; de buitenmuur van de begraafplaats en het toegangshek zijn niet in de inventarisatie meegenomen.

Naast de korstmossen is tijdens de inventarisatie ook in mindere mate gekeken naar mossen. Alleen zeldzame soorten zijn in de inventarisatie meegenomen. Van de op de begraafplaats voorkomende mossen is geen volledige lijst opgesteld.

3 Resultaten

In totaal werden 125 soorten korstmossen aangetroffen op de begraafplaats (Bijlage A). Daarvan waren 42 soorten niet eerder op de begraafplaats gevonden. Acht soorten staan op de Rode lijst Korstmossen (Sparrius et al., 2023). Alle waarnemingen zijn opgenomen in de Nationale Databank Flora en Fauna. In Bijlage B zijn graven waarop bijzondere korstmossen groeien ingetekend op een kaart. Enkele bijzondere soorten die op de begraafplaats voorkomen worden apart besproken.

Kleine kalksteenwrat (*Acrocordia conoidea*)

Dit is de zesde recente vondst in Nederland. De dichtstbijzijnde andere groeiplaats is de Joodse Begraafplaats in Muiderberg. Hij groeit op de begraafplaats op één steen, vak III steen F1 (Fig. 2).

Figuur 1. Kleine kalksteenwrat (*Acrocordia conoidea*) aan de zijkant van grafsteen III - F1. Hij valt op door de paarsige kleur. Foto: Lukas Verboom

Schaduwknoopjeskorst (*Bacidia fuscoviridis*)

Van deze soort zijn 25 vindplaatsen bekend. Deze soort groeit massaal aan de zuidrand van de begraafplaats, in vak I en III. Soms bedekt het grote delen van de steen (Fig. 3). Verder komt hij voor in vak IV. Alle stenen waar de soort op is gevonden zijn ingetekend. De populatie op de Oude Begraafplaats Naarden is voor zover nu bekend de grootste in Nederland.

Figuur 3. Grafsteen met veel Schaduwknoopjeskorst (*Bacidia fuscoviridis*), in vak I. Het zijn de de grijze vlekken bovenop de steen. Foto: Lukas Verboom

Tulbandkorst (*Bagliettoa steineri*)

Van deze soort waren 13 vindplaatsen bekend, de dichtstbijzijnde de Joodse begraafplaats van Muiderberg. Hij groeit met één exemplaar aan de bovenkant van steen 93 in vak V (Fig. 4 & 5).

Figuur 4. Groeiplaats van Tulbandkorst (*Bagliettoa steineri*) bovenop een staande grafsteen. Het pijltje wijst naar het korstmos. Foto: Lukas Verboom

Figuur 5. Tulbandkorst (*Bagliettoa steineri*) op grafsteen V-93, detailfoto. Foto: Lukas Verboom

Ruïnekorst (*Clauzadea monticola*)

Van deze soort waren 18 vindplaatsen bekend, de dichtstbijzijnde de muren rondom de vesting van Naarden. Het is een onopvallende kleine soort die groeit op kalkrijke stenen. Hij is alleen microscopisch met zekerheid te herkennen. We hebben hem met zekerheid op één steen gezien (vak II, steen A35), maar hij groeit waarschijnlijk ook op een aantal van de omliggende stenen.

Bolletjes-geleimos (*Lathagrium fuscovirens*)

Dit is een soort die typisch is voor oude liggende grafstenen die vrijwel alleen voorkomt op oude begraafplaatsen. Op de Oude Begraafplaats Naarden groeit hij in vak I, II, III en V. Vooral aan de oostkant van vak I en II is hij erg algemeen. De populatie op de Oude Begraafplaats Naarden is één van de grootste in Nederland en daarom beschermenswaardig. Bolletjes-geleimos komt op zeer veel graven voor en is daarom niet per graf ingetekend.

Figuur 6. Bolletjes-geleimos (*Lathagrium fuscovirens*) en Zwarte grafkorst (*Placynthium nigrum*) op een liggende grafsteen van harde kalksteen. Foto: Lukas Verboom

Kaal leermos (*Peltigera hymenina*)
Dit korstmos groeit op meerdere plekken verspreid op de begraafplaats op de grond, tussen het gras. Het groeit zowel op de paden als tussen de graven, vooral aan de oostkant en in de meest westelijke hoek.

Phylloblastia fortuita
In vak IV staat een Taxus met laaghangende takken. Op de blaadjes van deze boom groeien verschillende korstmossen. Één daarvan is Phylloblastia fortuita, een kleine bruine soort die alleen op blaadjes van bomen groeit (Fig. 7). Het is de eerste vondst in Nederland. Verder komt hij voor in Groot Brittannië en de Pyreneeën.

Zwarte grafkorst (*Placynthium nigrum*)
Zwarte grafkorst (*Placynthium nigrum*) is een kenmerkende soort die in Nederland vrijwel alleen voorkomt op oude horizontale graven van kalksteen. Op de Oude Begraafplaats groeit hij volop, vooral aan de oostkant van vak I en II en vaak samen met Bolletjes-geleimos (*Lathagrium fuscovirens*; Fig. 6). Zwarte grafkorst komt op zeer veel graven voor en is daarom niet per graf ingetekend.

Figuur 7. Phylloblastia fortuita, een nieuw korstmos voor Nederland, op Taxus-blaadjes op de begraafplaats. Foto: Henk-Jan van der Kolk

Opgerold smaragdsteeltje (*Pseudocrossidium revolutum*)

Dit kleine mos groeit aan de rand van het grafmonument in vak III, rij D, en is eerder ook elders op de begraafplaats gevonden. Het is een soort die buiten Zuid-Limburg maar op een paar plekken is gevonden. De populatie op de begraafplaats is niet groot, en bestaat uit een paar kleine polletjes.

Figuur 8. De groeiplaats van Opgerold smaragdsteeltje (*Pseudocrossidium revolutum*) aan de onderkant van het grafmonument. Behalve deze plek zijn er nog een paar polletjes op hetzelfde randje. Foto: Lukas Verboom

Figuur 9. Opgerold smaragdsteeltje (*Pseudocrossidium revolutum*). Het korstmos op de foto is Gewoon geleimos (*Blennothallia crispa*). Foto: Lukas Verboom

Gerimpeld kronkelbladmos (*Tortella tortuosa*)

Dit mos groeit in Nederland bijna altijd op oude grafstenen. Hij heeft een voorkeur voor kalkrijke stenen in de halfschaduw. Op de begraafplaats groeit het met meerdere grote pollen in vak III op graf E49. Van deze soort is één eerdere waarneming van de begraafplaats bekend, iets meer naar het westen, maar die is tijdens de inventarisatie niet teruggevonden.

Figuur 10. Gerimpeld kronkelbladmos (*Tortella tortuosa*), een grote pol aan de zijkant van grafsteen E49. Foto: Lukas Verboom

4 Discussie

Met 125 soorten korstmossen is deze begraafplaats erg soortenrijk voor korstmossen. De soortensamenstelling is typisch voor een oude begraafplaats met veel grote, liggende, kalkrijke graven, en de meeste soorten die typisch zijn voor dergelijke begraafplaatsen zijn tijdens de inventarisatie aangetroffen. Naast deze graven staan er ook verschillende andere typen graven, waaronder veel ijzeren hekken, bakstenen muurtjes en zandstenen grafstenen. Deze diversiteit aan graven zorgt ook voor een grote diversiteit aan korstmossen. Ook de bomen bleken rijk begroeid met korstmossen.

De begraafplaats is heel bijzonder voor korstmossen omdat de oude stenen niet of nauwelijks zijn schoongemaakt. Hierdoor komen er grote populaties van bijzondere soorten voor. De populaties van Zwarte grafkorst (*Placynthium nigrum*), Bolletjes-geleimos (*Lathagrium fuscovirens*) en Schaduwknoopjeskorst (*Bacidia fuscovirens*) op de begraafplaats behoren tot de grootste van Nederland.

Opvallend is dat enkele zeer algemene soorten van kalkrijke stenen ontbreken op de lijst. Zo groeien soorten als Sinaasappelkorst (*Calogaya decipiens*), Muurschotelkorst (*Protoparmeliopsis muralis*) en Smalle citroenkorst (*Xanthocarpia crenulatella*) vrijwel op elke stoeprand, maar werden ze tijdens de inventarisatie niet aangetroffen. Deze soorten zijn pioniersoorten, en worden na verloop van tijd vaak verdrongen door andere korstmossen of overgroeid door mossen. Ook groeien ze graag in de volle zon, waardoor de begraafplaats mogelijk te donker is.

In de Nationale Databank Flora en Fauna stonden 26 soorten die niet tijdens de inventarisatie gevonden zijn. Een deel betreft foutieve waarnemingen, die zijn hersteld. De rest van de waarnemingen is niet op kwaliteit te beoordelen, maar het is aannemelijk dat deze soorten nog wel op de begraafplaats voorkomen en tijdens de inventarisatie gemist zijn of op de niet bekeken buitenste muur groeien. Acht waarnemingen zijn gedaan door de eerste auteur, in december 2022.

Waarschijnlijk komen op de begraafplaats nog tientallen andere soorten korstmossen voor. Veel soorten korstmossen zijn erg klein en onopvallend, en sommige zijn vooral in het winterhalfjaar goed te vinden, bijvoorbeeld omdat ze op de grond groeien en in de zomer onder de planten staan. De soortenlijst van een inventarisatie is dan ook nooit compleet.

De nieuwe soort voor Nederland die is gevonden is ook een zeer klein en onopvallend korstmos. Het is dan ook waarschijnlijk dat deze op veel meer plekken in Nederland voorkomt.

5 Beheeradvies

Op deze begraafplaats groeien veel soorten korstmossen die landelijk zeldzaam zijn. De graven waarop de bijzonderste soorten zitten zijn te vinden in Bijlage B. Deze graven zijn dus belangrijk om te beschermen voor het behoud van deze zeldzame soorten.

Op de begraafplaats staan verschillende soorten graven, van uiteenlopende steensoorten. De meeste oude graven zijn van harde kalksteen. Dit is ook waarop de begroeiing van Bolletjes-geleimos (*Lathagrium fuscovirens*) en Zwarte grafkorst (*Placynthium nigrum*) voorkomt, soorten die in Nederland zijn aangewezen op oude begraafplaatsen. Ze groeien het meest aan de oostkant van vak I en II, rond de ingang. Deze soorten verspreiden zich langzaam, dus de populaties zijn kwetsbaar en zullen verdwijnen als de graven worden schoongemaakt. Beide soorten zijn zo talrijk, dat ze niet per graf zijn ingetekend. Met het oog zijn graven met grote populaties van deze soorten te herkennen aan de zwarte verkleuring.

Naast graven van harde kalksteen zijn er ook veel graven van andere steensoorten, in het bijzonder zandsteen en randen van baksteen. Omdat deze steensoorten andere eigenschappen hebben dan kalksteen groeien er ook andere soorten korstmossen op. Om een hoge diversiteit aan korstmossen te behouden is het dus belangrijk dat de lage oude bakstenen muurtjes en de zandstenen graven ook beschermd worden. Als de muurtjes gevoegd moeten worden, dan kan het beste kalkarme specie worden gebruikt, zodat de kalkmijdende soorten op de muur niet verdwijnen.

Voor het behoudt van de korstmossen is het aan te raden om geen graven schoon te maken. De diversiteit van korstmossen op een begraafplaats wordt vooral bepaald door hoe lang de grafstenen niet verstoord zijn. Als de bijzondere soorten die we hebben gevonden zich willen verspreiden is het belangrijk dat eromheen ook geschikte plekken beschikbaar zijn.

Voor restauratiewerkzaamheden raden we aan om dit te beperken tot het recht of opnieuw vastzetten van stenen, maar de stenen hierbij niet schoon te maken. Wanneer het wenselijk is om de tekst op een grafsteen weer leesbaar te maken, dan raden we aan om de letters schoon te maken en opnieuw te verven, maar daarbij de rest van het graf niet schoon te maken. We raden aan om graven waarop zeldzame soorten voorkomen (Bijlage B) niet te ruimen.

Langs de hoofdlaan door de begraafplaats groeien oude lindes. Op deze bomen zitten ook een aantal zeldzame soorten. Daarnaast zorgen de lindes ervoor dat de begraafplaats goed vochtig blijft, en dat de grafstenen niet te veel in de zon staan. Het beste zou zijn om weggevallen bomen te vervangen door bomen van dezelfde soort. Ook de heggen zijn belangrijk voor de vochthuishouding. De oude beukenhaag tussen vakken II en V is nu nog weinig interessant voor korstmossen, maar kan in de toekomst ook interessant worden als de haag ouder wordt. Zeer oude beukenhagen hebben vaak een goed microklimaat voor bijzondere bossoorten.

Ten slotte is het ook goed om op de begraafplaats te blijven maaien. Tussen het gras groeit Kaal leermos (*Peltigera hymenina*), een korstmos wat niet kan concurreren tegen planten, en hier alleen kan blijven voorkomen als er gemaaid wordt. Bovendien houdt het gras de luchtvochtigheid hoog, wat belangrijk is voor een aantal soorten.

6 Conclusies

De oude begraafplaats van Naarden is een bijzondere locatie voor korstmossen, en dit kan zo blijven als er goed beheerd wordt. Het beste beheeradvies is om de oude stenen met rust te laten en geen stenen weg te halen of schoon te maken. Als restauratiewerkzaamheden onontkoombaar zijn moet het schoonmaken van grafstenen tot een minimum beperkt worden, en moet er speciale aandacht zijn voor de opgegeven graven met bijzondere soorten. Daarnaast moeten de oude bomenrijen en hagen in stand gehouden worden.

Literatuur

Sparrius, L.B., H. van der Kolk & C.M. van Herk (2023) Basisrapport Rode Lijst Korstmossen 2022 volgens Nederlandse en IUCN-criteria. BLWG-rapport 35. 149 pagina's.

Bijlage A. Soortenlijst inventarisatie Oude Begraafplaats Naarden

In onderstaande tabel staan alle soorten korstmossen die tijdens de inventarisatie zijn gevonden. Het voorkomen van de soorten is bepaald voor alle deelgebieden I, II, III, IV, V en de Joodse begraafplaats (JB). Deze waarnemingen zijn allemaal gedaan op grafstenen, grafhout of op de grond; soorten die op bomen groeien zijn opgenomen in de kolom “Bomen”. De naamgeving en zeldzaamheid is overgenomen van de Verspreidingsatlas Korstmossen op www.verspreidingsatlas.nl. De Rode Lijst-status is overgenomen uit de Nederlandse Rode Lijst Korstmossen (Sparrius et al., 2023). De gebruikte afkortingen voor de Rode-Lijststatus zijn GE (gevoelig) en KW (kwetsbaar). De afkortingen van zeldzaamheid zijn a (algemeen), z (vrij zeldzaam), zz (zeldzaam), zzz (zeer zeldzaam) en zzzz (nieuw voor Nederland).

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	I	II	III	IV	V	Bomen	JB	Rode lijst	Zeldzaamheid	Nieuw
Acarospora privigna	Doolhofschijfje	x						x		a	*
Acrocordia conoidea	Kleine kalksteenwrat			x					GE	zzz	*
Agonimia tristicula	Gewoon haarschubje		x							zz	
Alyxoria demutata	Witberijpt muurschriftmos	x	x	x	x	x		x		z	
Alyxoria ochrocheila	Geel schriftmos						x			z	
Amandinea punctata	Vliegenstrontjesmos						x				
Anisomeridium polypori	Schoorsteentje						x			a	*
Arthonia didyma	Beukenvlekje						x			z	*
Arthonia radiata	Amoebekorst						x			a	
Bacidia fuscoviridis	Schaduwknoopjeskorst	x		x	x				GE	zzz	
Bacidina caligans	Kalkknoopjeskorst	x	x		x					a	*
Bacidina egenula	Zwarte knoopjeskorst	x								z	*
Baeomyces rufus	Rode heikorst		x	x						z	*
Bagliettoa calciseda	Witte kalkstippelkorst	x		x		x				zz	*
Bagliettoa steineri	Tulbandkorst					x			GE	zzz	*
Bilimbia sabuletorum	Mosvreter		x		x	x				z	*
Blennothallia crispa	Gewoon geleimos	x	x	x		x		x		a	
Calogaya pusilla	Sinaasappelkorst		x							a	*
Caloplaca chlorina	Grijze citroenkorst		x			x		x		a	*

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	I	II	III	IV	V	Bomen	JB	Rode lijst	Zeldzaamheid	Nieuw
Candelaria concolor	Vals dooiermos						x	x		a	
Candelariella aurella	Kleine geelkorst		x		x			x		a	
Candelariella reflexa	Poedergeelkorst	x	x	x			x	x		a	
Candelariella vitellina	Grove geelkorst	x		x				x		a	
Catillaria atomarioides	Granietrookkorst		x							zz	*
Catillaria chalybeia	Donkere rookkorst			x	x					a	*
Catillaria lenticularis	Lichte rookkorst	x	x	x	x	x		x		z	
Catillaria nigroclavata	Boomrookkorst	x					x			a	
Chaenotheca ferruginea	Roestbruin schorssteeltje						x			a	
Chaenotheca stemonea	Stoffig schorssteeltje						x			z	*
Chaenotheca trichialis	Grijs schorssteeltje						x			a	
Circinaria calcarea	Plat dambordje		x							a	
Circinaria contorta	Rond dambordje	x	x	x		x		x		a	
Cladonia chlorophaea	Fijn bekermos						x			a	
Cladonia fimbriata	Kopjes-bekermos	x	x			x				a	
Cladonia furcata	Gevorkt heidestaartje							x		a	
Cladonia humilis	Frietzak-bekermos		x	x		x				a	
Clauzadea monticola	Ruïnekorst		x						GE	zzz	*
Diarthonis spadicea	Inktspatkorst						x			a	*
Dichoporis taylorii	Kalkspikkel			x	x		x			zz	
Fellhanera bouteillei	Twijgdruppelkorst		x							zz	*
Fellhanera subtilis	Schaduwdruppelkorst	x								zz	
Flavoparmelia caperata	Bosschildmos	x	x		x			x		a	
Flavoplaca citrina	Gewone citroenkorst	x	x	x				x		a	
Flavoplaca dichroa	Mandarijnkorst	x	x	x	x	x		x		a	
Flavoplaca flavocitrina	Valse citroenkorst	x	x		x	x	x			a	
Flavoplaca oasis	Kleine citroenkorst	x			x	x		x		a	
Gyalolechia flavovirescens	Betoncitroenkorst	x	x	x				x		a	
Halecania viridescens	Porseleinkorst						x			z	*

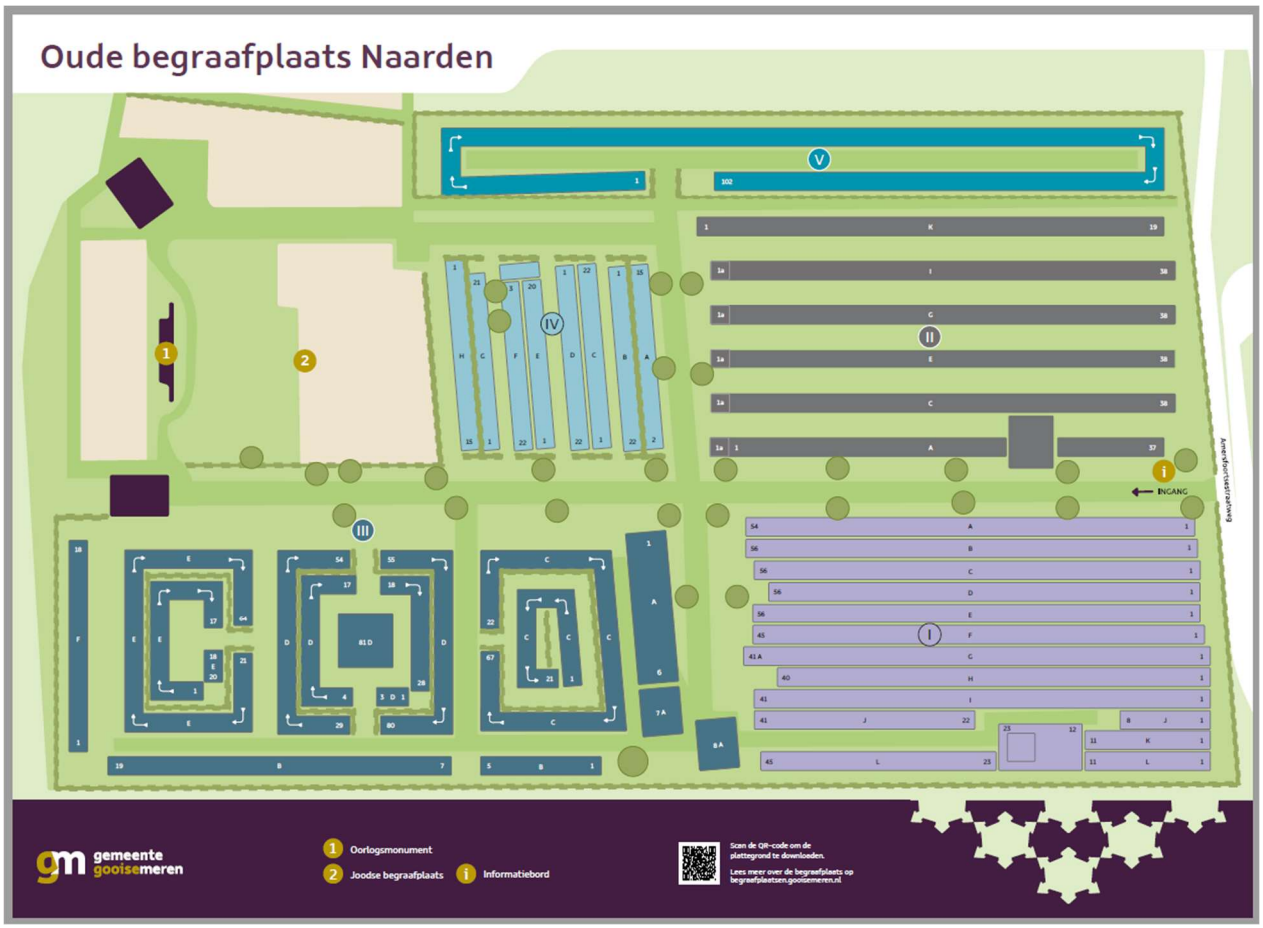
Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	I	II	III	IV	V	Bomen	JB	Rode lijst	Zeldzaamheid	Nieuw
Hyperphyscia adglutinata	Dun schaduwmos	x			x		x	x		a	
Hypotrachyna afrorevoluta	Grofgebogen schildmos						x			a	
Hypotrachyna revoluta	Gebogen schildmos		x				x	x		a	
Jamesiella anastomosans	Aspergekorst						x			a	
Lathagrium fuscovirens	Bolletjes-geleimos	x	x	x		x				zz	
Lecania erysibe	Stofglimschoteltje	x	x					x		a	
Lecania inundata	Papilleus glimschoteltje					x				zz	*
Lecania rabenhorstii	Steenglimschoteltje	x	x		x	x				a	
Lecania turicensis	Rijpglimschoteltje			x						zz	*
Lecanora barkmaniana	Ammoniakschotelkorst	x					x	x		a	*
Lecanora campestris	Kastanjebruine schotelkorst	x	x	x	x	x		x		a	
Lecanora expallens	Bleekgroene schotelkorst						x			a	
Lecanora horiza	Donkere schotelkorst	x		x				x		a	
Lecanora polytropa	Geelgroene schotelkorst	x		x				x		a	
Lecidella elaeochroma	Gewoon purperschaaltje	x					x			a	
Lecidella scabra	Grijsgroene steenkorst	x		x						a	
Lecidella stigmatea	Steenpurperschaaltje		x	x				x		a	
Lepraria finkii	Gelobde poederkorst	x	x	x	x	x				a	
Lepraria incana	Gewone poederkorst	x	x	x			x			a	
Lepraria rigidula	Grove poederkorst				x					a	*
Lepraria vouauxii	Bleke poederkorst		x		x					z	
Melanelixia glabratula	Glanzend boomschildmos						x	x		a	
Melanelixia subaurifera	Verstop-schildmos							x		a	
Myriolecis albescens	Kalkschotelkorst	x	x		x	x		x		a	
Myriolecis crenulata	Rafelschotelkorst	x								a	
Myriolecis dispersa	Verborgen schotelkorst				x		x	x		a	
Myriolecis hagenii	Kleine schotelkorst							x		a	*
Myriolecis semipallida	Witrandschotelkorst		x	x	x	x		x		a	

Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	I	II	III	IV	V	Bomen	JB	Rode lijst	Zeldzaamheid	Nieuw
Myriospora rufescens	Bleek steenschubje							x		a	*
Normandina pulchella	Hamsteroortje	x								a	*
Opegrapha hochstetteri	Parasietschriftmos									zzz	*
Parmelia sulcata	Gewoon schildmos	x					x	x		a	
Parmotrema perlatum	Groot schildmos		x					x		a	*
Peltigera hymenina	Kaal leermos		x	x	x			x	KW	z	
Peltigera rufescens	Klein leermos							x		a	
Phaeophyscia orbicularis	Rond schaduwmos	x	x		x		x	x		a	
Phlyctis argena	Lichtvlekje							x		a	
Phylloblastia fortuita							x			zzzz	*
Physcia adscendens	Kapjesvingermos		x		x			x		a	
Physcia clementei	Isidieus vingermos						x			a	*
Physcia tenella	Heksenvingermos				x			x		a	
Physconia grisea	Grauw rijpmos						x	x		a	*
Placopyrenium fuscellum	Engelse dropkorst		x	x				x		z	
Placynthiella icmalea	Bruine veenkorst	x								a	
Placynthium nigrum	Zwarte grafkorst	x	x	x		x		x		z	
Polyblastia dermatodes	Rossige kalkstippelkorst		x		x	x				zz	*
Porina byssophila	Rommelig olievlekje						x			z	*
Porina chlorotica	Steen-olievlekje				x				KW	z	*
Porpidia soredizodes	Dunne blauwkorst	x		x		x		x		a	
Porpidia tuberculosa	Dikke blauwkorst	x	x	x						z	
Protoblastenia rupestris	Rode kalksteenkorst	x	x	x				x		a	
Pseudoschismatomma rufescens	Verzonken schriftmos						x			a	
Psilolechia leprosa	Kopermos		x							z	
Psilolechia lucida	UV-mos	x	x	x	x					a	
Punctelia borreri	Witstippelschildmos							x		a	
Punctelia jeckeri	Rijpschildmos						x			a	

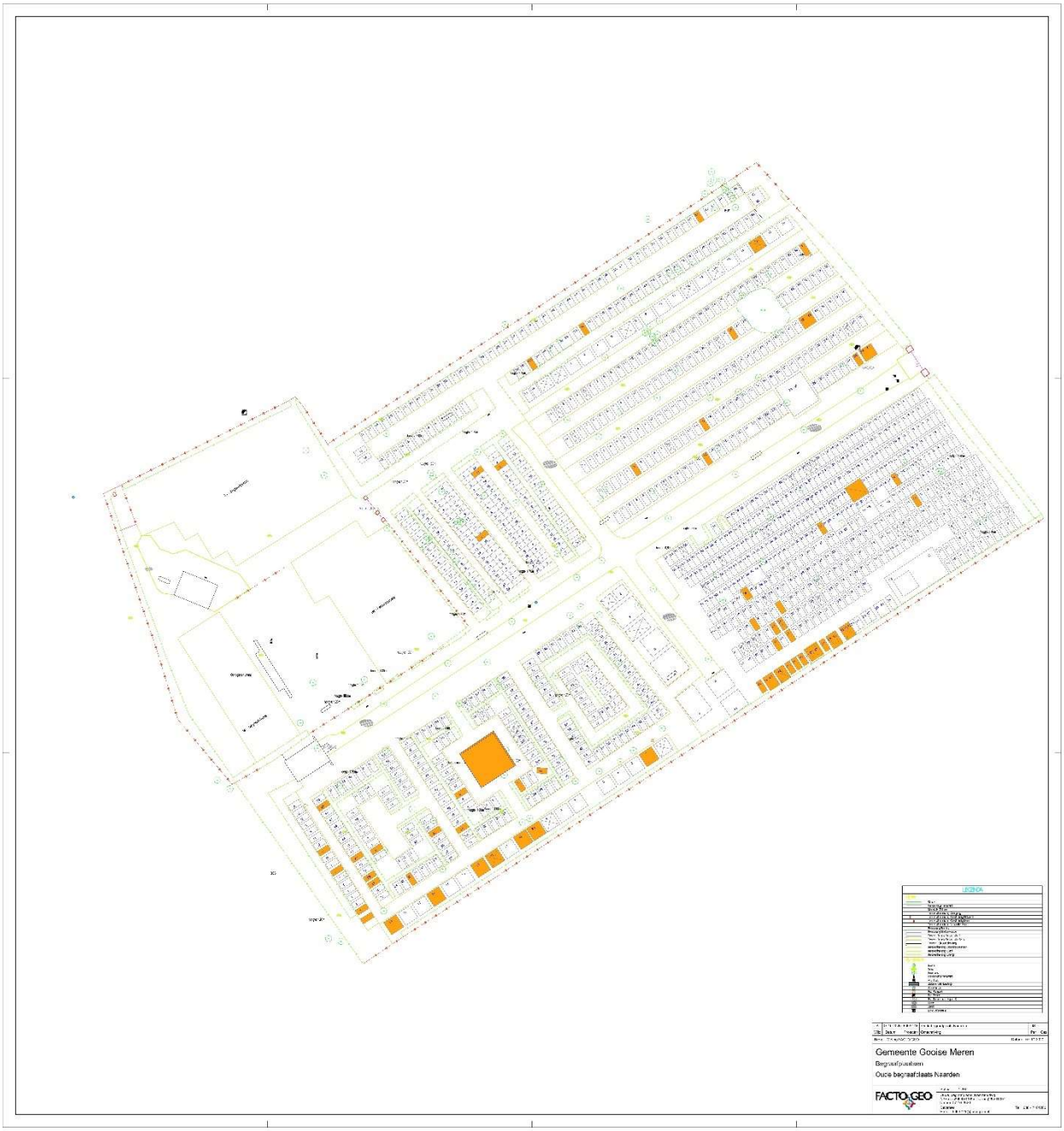
Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	I	II	III	IV	V	Bomen	JB	Rode lijst	Zeldzaamheid	Nieuw
Punctelia subrudecta	Gestippeld schildmos	x						x		a	*
Ramalina farinacea	Melig takmos						x			a	
Rhizocarpon reductum	Donker landkaartmos	x	x	x		x				a	
Rinodina oleae	Donkerbruine schotelkorst		x							a	*
Rinodina pityrea	Blauwe mosterdkorst						x			z	*
Sarcogyne pruinosa	Berijpte kroontjeskorst	x								a	
Sarcopyrenia gibba	Graftulbandje							x		z	*
Scoliciosporum sarothamni	Soredieuze spiraalkorst						x		GE	zzz	*
Scythioria phlogina	Boomcitroenkorst						x			z	*
Swinscowia jamesii	Boomspikkel						x		GE	zzz	*
Trapelia coarctata	Gewoon sterschoteltje	x	x			x				a	
Trapelia placodioides	Wit sterschoteltje	x	x							a	
Variospora aurantia	Platte citroenkorst	x								z	
Variospora flavescens	Gelobde citroenkorst					x				a	
Verrucaria elaeina	Oliestippelkorst	x		x						zz	
Verrucaria macrostoma	Bruine stippelkorst		x							a	*
Verrucaria muralis	Zwart-op-wit-korst		x	x	x	x		x		a	
Verrucaria nigrescens	Gewone stippelkorst	x	x	x	x	x		x		a	
Verrucaria viridula	Groene kalkstippelkorst	x	x		x					a	
Vezdaea aestivalis	Duinzomerkorst	x								zz	
Xanthoria parietina	Groot dooiermos	x	x		x		x	x		a	
Totaal		**58**	**56**	**41**	**32**	**29**	**49**	**61**	**8**		**42**

Bijlage B. Belangrijke graven voor korstmossen

Deze bijlage bevat de locaties van bijzondere soorten op de begraafplaats. Deze worden weergegeven in zeven kaarten: een overzichtskaart van de begraafplaats met toelichting van de deelgebieden, een overzichtskaart met zeldzaamheden op de begraafplaats en vijf kaarten met zeldzaamheden per deelgebied. Aan het einde is een lijst opgenomen met de zeldzame soorten en de grafnummers.

Figuur 11. Overzichtskaart van de begraafplaats, met de vijf deelgebieden. Linksboven op de kaart is de Joodse begraafplaats. Hier zijn geen zeldzame soorten gevonden, daarom is er geen kaart van bijgevoegd.

Figuur 11. Overzichtskaart van de begraafplaats. Oranje gemarkeerde graven zijn graven waarop een bijzondere soort is aangetroffen. Op de kaarten per deelgebied zijn dezelfde graven gemarkeerd.

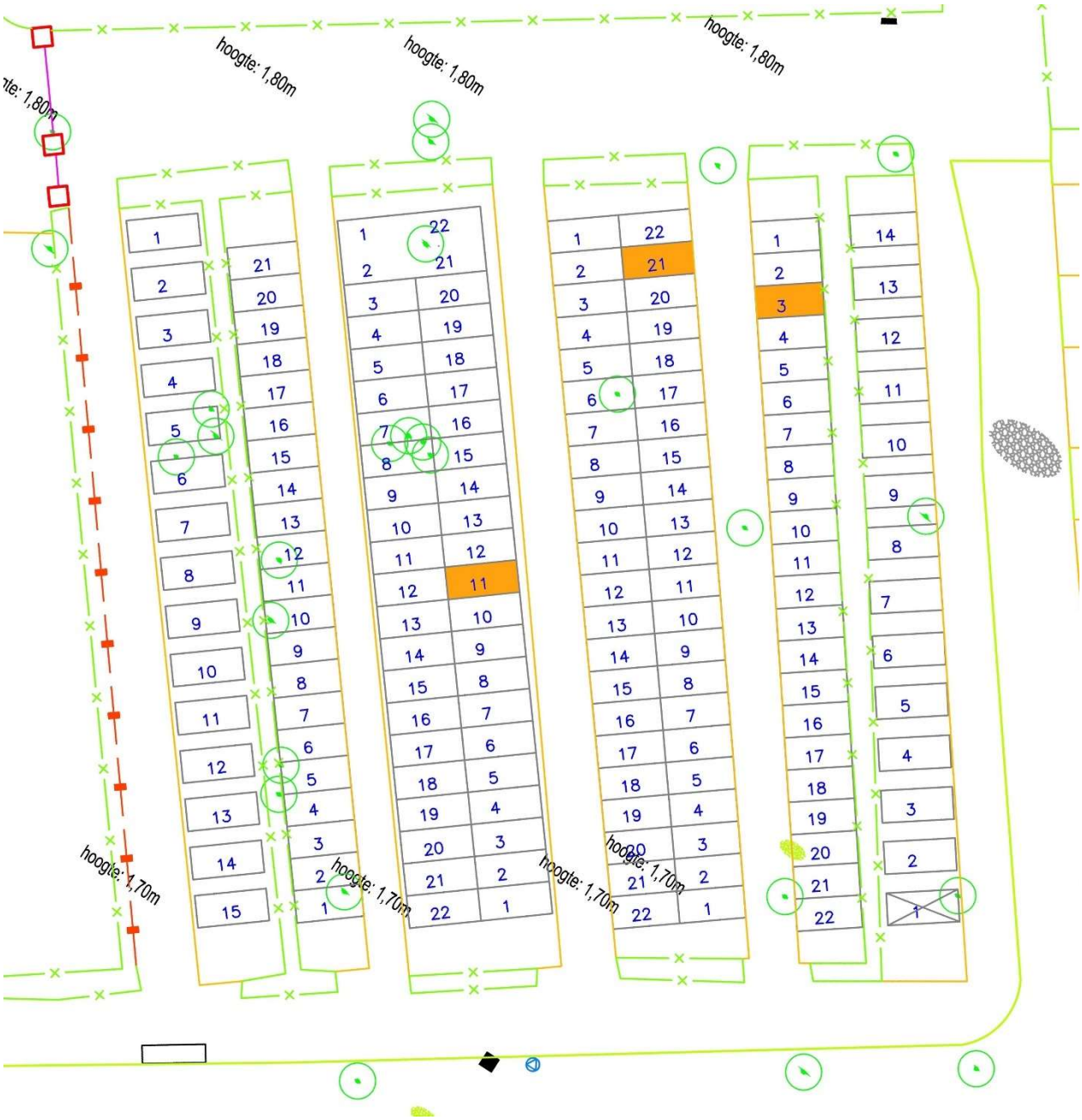
Figuur 12. Zeldzame korstmossen in deelgebied 1. De oranje gemarkeerde graven zijn graven waarop een bijzondere soort is aangetroffen. Zie figuur 1 voor de rijnummers en tabel 1 voor de gevonden soorten.

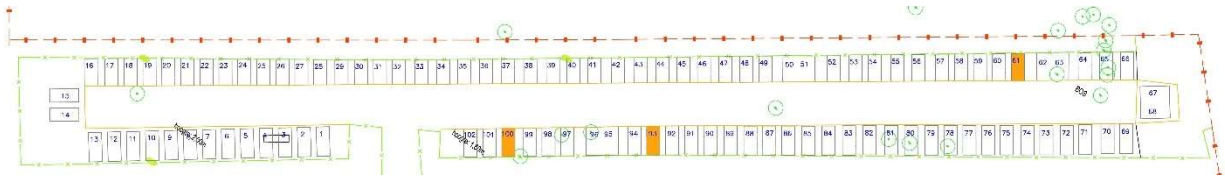
Figuur 13. Zeldzame korstmossen in deelgebied 2. De oranje gemarkeerde graven zijn graven waarop een bijzondere soort is aangetroffen. Zie figuur 1 voor de rijnummers en tabel 1 voor de gevonden soorten.

Figuur 14. Zeldzame korstmossen in deelgebied 3. De oranje gemarkeerde graven zijn graven waarop een bijzondere soort is aangetroffen. Zie figuur 1 voor de rijnummers en tabel 1 voor de gevonden soorten.

Figuur 15. Zeldzame korstmossen in deelgebied 4. De oranje gemarkeerde graven zijn graven waarop een bijzondere soort is aangetroffen. Zie figuur 1 voor de rijnummers en tabel 1 voor de gevonden soorten.

Figuur 16. Zeldzame korstmossen in deelgebied 5. De oranje gemarkeerde graven zijn graven waarop een bijzondere soort is aangetroffen. Zie figuur 1 voor de rijnummers en tabel 1 voor de gevonden soorten.

Tabel 1. Lijst met bijzondere soorten per graf. De vakken en rijen zijn terug te vinden in figuur 1. De grafnummers staan in het kaartje van het vak.

Vak	Graf	Soort
I	D20	*Vezdaea aestivalis*
I	E14	*Variospora aurantia*
I	E30	*Bagliettoa calciseda*
I	F39	*Porpidia tuberculosa*
I	G10	*Psilolechia leprosa*
I	H34	*Bacidia fuscoviridis*
I	H38	*Bacidia fuscoviridis*
I	I34	*Bacidia fuscoviridis*
I	I35	*Bacidia fuscoviridis*
I	J34	*Bacidia fuscoviridis*
I	J36	*Bacidia fuscoviridis*
I	L33	*Verrucaria elaeina*
I	L34-L35	*Bacidia fuscoviridis*
I	L36	*Bacidia fuscoviridis*
I	L37-L39	*Bacidia fuscoviridis*
I	L40	*Bacidia fuscoviridis*
I	L41	*Bacidia fuscoviridis*
I	L41a	*Bacidia fuscoviridis*
I	L42	*Bacidia fuscoviridis*
I	L43-L44	*Bacidia fuscoviridis*
I	L45	*Bacidia fuscoviridis*
II	A13	*Fellhanera bouteillei*
II	A35	*Clauzadea monticola*
II	A36-A37	*Polyblastia dermatodes*
II	C15	*Porpidia tuberculosa*
II	C5	*Polyblastia dermatodes*
II	E32-E33	*Agonimia tristicula*
II	G24	*Psilolechia leprosa*
II	I37	*Baeomyces rufus*
II	K17	*Catillaria atomaroides*

Vak	Graf	Soort
III	B10	*Bacidia fuscoviridis*
III	B12	*Lecania turicensis*
III	B13	*Bacidia fuscoviridis*
III	B13	*Verrucaria elaeina*
III	B16	*Lecania turicensis*
III	B19	*Bacidia fuscoviridis*
III	B2	*Bagliettoa calciseda*
III	B2	*Verrucaria elaeina*
III	B9a	*Bacidia fuscoviridis*
III	D1a	*Porina chlorotica*
III	D3	*Porpidia tuberculosa*
III	D36	*Bacidia fuscoviridis*
III	D9	*Bacidia fuscoviridis*
III	D-81	*Baeomyces rufus*
III	D-81	*Pseudocrossidium revolutum*
III	E23	*Bacidia fuscoviridis*
III	E32	*Bacidia fuscoviridis*
III	E32	*Opegrapha hochstetteri*
III	E37	*Bacidia fuscoviridis*
III	E38	*Bacidia fuscoviridis*
III	E41	*Bacidia fuscoviridis*
III	E49	*Tortella tortuosa*
III	E5	*Bacidia fuscoviridis*
III	F1	*Acrocordia conoidea*
III	F1	*Bacidia fuscoviridis*
III	F11	*Bacidia fuscoviridis*
III	F2	*Bacidia fuscoviridis*
III	F8	*Bacidia fuscoviridis*
IV	B3	*Porina chlorotica*
IV	C21	*Bacidia fuscoviridis*
IV	E11	*Polyblastia dermatodes*
V	61	*Bagliettoa calciseda*
V	93	*Bagliettoa steineri*
V	100	*Polyblastia dermatodes*